

ความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์
อาหาร ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
The Understanding and Motivating of Certification Marks on Food
Products Among Consumers in Muang District, Suratthani Province

จิรภัทร อินทร์จันทร์^{1*}, สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์², ญาณินี ทรงขจร³ และจินตณีย์ รุซื่อ⁴

^{1,2,3,4} สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ประเทศไทย

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Jirapat Inchan^{1*}, Somnuk Aujirapongpan², Yaninee Songkajorn⁴, and Jintanee Ru-Zhe

E-mail: jirapat.inc@gmail.com¹, asomnuk@wu.ac.th², yaninee_imm@yahoo.ca³,

jjintane@wu.ac.th⁴

^{1,2,3,4} School of Management, Walailak University, Thailand

*Corresponding author

Received: January 10, 2020 / Revised: February 20, 2020 / Accepted: February 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี ระดับการศึกษา ระดับปริญญาโท ประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 มีปัญหาสุขภาพด้านน้ำหนัก อยู่ในเกณฑ์เกินมาตรฐาน ปริมาณไขมัน ปริมาณโซเดียม และปริมาณน้ำตาล อยู่ใน

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ; แรงจูงใจ; มาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร

เกณฑ์ปกติ มีแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัย และราคา เป็นอันดับแรก ระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารอยู่ในระดับน้อย และไม่พบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของผู้บริโภค

Abstract

This research aimed 1) to study the understanding and motivation to seek information about certification marks on food products among consumers in Mueang district, Suratthani, 2) to study factors related to the understanding of certification marks on food products of consumers in Mueang district, Suratthani. The data was collected via questionnaire from consumers in Muang district, Suratthani. Data was analyzed using SPSS statistical program for frequency, percentage, mean, standard deviation, by chi-square statistic at significance level of 0.05.

The study showed that most samples were female between 21-30 years of age, highest education level was Master degree, and the occupation was business owners. The monthly income ranged between 10,001 to 20,000 baht, had been overweight, total body fat, total body sodium and fasting blood sugar was normal. The motivation of learning about certification marks ranked the highest by concerning about quality, safety and price as a first priorities. The understanding about certification marks on food products was low. In the study, no participant had a well-understood level about certification marks on food products.

The results of the study showed that 1) the personal factors correlated with the understanding of certification marks on food products among consumers in Mueang district, Suratthani and 2) the motivation factors correlated with the understanding of certification marks on food products among consumers in Mueang district, Suratthani.

Keywords: The Understanding, Motivation, Certification of Food Products

บทนำ

ปัจจัยสี่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะปัจจัยด้านอาหาร โดยมนุษย์แต่ละคนมีความต้องการอาหาร เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคเพื่อสร้างพลังงานในการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การบริโภคเพื่อสัมผัสรสชาติ การบริโภคเพื่อสะท้อนรสนิยม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การที่มนุษย์ได้บริโภคอาหารที่ดี มีประโยชน์ และปลอดภัย ย่อมส่งผลดีต่อสุขภาพ แต่การบริโภคอาหารหรือผลิตภัณฑ์อาหารในยุคสมัยปัจจุบัน ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้ว่า อาหารและผลิตภัณฑ์อาหารนั้น ผ่านขั้นตอนอะไรมาบ้าง กว่าจะถึงมือผู้บริโภค หากไม่มีหน่วยงานที่ช่วยตรวจสอบคุณภาพของอาหารตั้งแต่วัตถุดิบ กระบวนการผลิต ไปจนถึงออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่ายแก่ผู้บริโภค ในปัจจุบันยังคงพบรายงานที่เกี่ยวกับปัญหาการเกิดพิษภัยในอาหารทั้งการปนเปื้อนจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค หรือการนำสารเคมีที่เป็นอันตรายมาใช้ในอาหาร ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหากมีการใช้ในปริมาณที่สูง (กองสุขาภิบาลอาหาร, 2559) การปนเปื้อนของสารเคมีและจุลินทรีย์แต่ละชนิด ยังคงมีแนวโน้มที่สูง ยังคงเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่องต่อไป สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยด้านอาหารมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงในหลายมิติ และหลายปัจจัยทั้งในส่วนของภาครัฐ ผู้ประกอบการและประชาชนผู้บริโภค นอกจากปัญหาของการปนเปื้อนในอาหารแล้ว ยังพบปัญหาจากการบริโภคที่นำไปสู่การเกิดโรคภัยที่เป็นที่มาของอัตราการเสียชีวิตที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง พบว่า อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคนด้วยโรคที่ไม่ติดต่อเรื้อรัง มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้มาจากพฤติกรรมกรบริโภคของประชากรที่เปลี่ยนไป และขาดความรู้ความเข้าใจในการศึกษาข้อมูลก่อนการเลือกบริโภคอาหาร ซึ่งจากสาเหตุทั้งหมดข้างต้น จึงควรกำหนดมาตรการและแนวทางอื่น ๆ เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด จากการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ยังคงต้องเร่งแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยของอาหารที่เกิดขึ้นอีกเช่นกัน การให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหารแก่ประชาชน โดยนอกจากความรู้ในการเลือกซื้ออาหารแล้วยังต้องมีความรู้ ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารต่าง ๆ เพื่อการป้องกันตนเองขึ้นต้นก่อนจะเกิดปัญหาที่จะตามมาภายหลังนี้ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีปัจจุบัน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,046,772 คน ในพื้นที่อำเภอเมือง มีประชากร 176,306 คน (กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, 2558) มีความสามารถเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนบน โดยมีห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั้งหมด 4 แห่ง คือ Tesco Lotus, Big C, Macro และ Central Plaza ซึ่งห้างสรรพสินค้าดังกล่าวเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารที่ผ่านการรับรองมาตรฐานมาแล้วขึ้นต้น ก่อนจะนำมาส่งต่อสู่ผู้บริโภคภายในจังหวัด โดยผู้บริโภคภายในจังหวัดสามารถเลือกซื้อสินค้าจากห้างสรรพสินค้าข้างต้นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการจะมีทั้งผู้ที่มีและไม่มีความรู้ ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร ซึ่งจากสถานการณ์ข้างต้น ระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนถือเป็นหนึ่งปัจจัย ที่จะช่วยให้ประชาชนได้สามารถเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะทำการสำรวจ และประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายมาตรฐานอาหารของผู้บริโภค ผลการสำรวจจากการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงผู้บริโภคในพื้นที่ว่า มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับใด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคในรูปแบบใด เพื่อผู้บริโภคจะได้ปกป้องตนเองจากอาหารที่ไม่ได้มาตรฐาน และเลือกบริโภคอาหารได้อย่างปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากร คือ ผู้บริโภคในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 400 คน ซึ่งคำนวณขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร (Taro Yamane) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 5%
2. ขอบเขตด้านเวลาและสถานที่
สถานที่ศึกษาวิจัยนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเวลาของเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2519 โดยเก็บจากผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา
จากการทบทวนวรรณกรรม การวิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้
3.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหาร
3.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภคในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ทำให้มีข้อมูลเพื่อไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ความรู้” ว่า คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติบ้านเช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน ส่วนคำว่า “เข้าใจ” หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมาย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้นิยามความหมายคำว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียน เพียงแต่จำได้ อาจจะนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือจำได้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้าง มาตรฐาน หรือ วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น

ธนพล สมัครการ (2550) ได้ให้ความหมายของความรู้ (knowledge) ว่า เป็นการจำสิ่งที่มี ประสบการณ์มาก่อน เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่างๆ ที่ได้รับการศึกษา ค้นคว้า สังเกต รวบรวมไว้เป็นความจำเก็บไว้ โดยแสดงออกมาโดยการจำได้ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ โดยแบ่งความรู้ ออกเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินงาน และความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

Bloom (อ้างถึงใน ชนาทิป อ่อนหวาน, 2553) กล่าวว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการที่คนขยายความรู้ความจำให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล แยกเป็น 3 ขั้น ที่สำคัญคือ การแปลความหมายของคำ ข้อความ สัญลักษณ์ในแง่มุมใหม่ตามเนื้อเรื่องและหลักวิชาการนั้น ๆ การตีความ โดยเอาความหมายจากการแปลทั้งหมดมารวมกัน แล้วสรุปหรือขยายความนั้น ตามแนวใหม่ และทัศนะใหม่ มุมมองใหม่ เพื่อให้กว้างไกลออกไปจากข้อเท็จจริง โดยจะต้องให้ข้อมูลหรือแนวโน้มน้อยเพียงพอ

ซึ่งจากการรวบรวมความหมาย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการเล่าเรียน การจำสิ่งที่เป็นประสบการณ์ หรือสิ่งที่ได้ค้นคว้ามาก่อน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะได้รับข้อเท็จจริงที่ชัดเจน

จักรกริช ใจดี (2542) ได้นิยามความหมายของคำว่า ความเข้าใจ (comprehensive) ว่า เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งจะแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ การแปลความ การตีความ และการขยายความ

ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้บริโภค ที่ผ่านการแปลความ ตีความ และขยายความถึงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารที่พบได้ทั่วไป หากเครื่องหมายนั้นผ่านสายตาของผู้บริโภคแล้ว ผู้บริโภคจะเข้าใจความหมายของเครื่องหมายได้มากน้อยเพียงใด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ดารณี พานทอง และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ (2542) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นแรงผลักดันเพื่อให้บุคคลนั้น ได้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางโดยองค์กรหรือบริษัทจะ

ต้องทราบว่า ผู้บริโภคมีความหวังและความต้องการอย่างไร มีประสบการณ์และทัศนคติในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร แล้วพยายามรวบรวมสิ่งเหล่านั้นมาเป็นสิ่งจูงใจ เพื่อให้ผู้บริโภคแสดงพฤติกรรมออกมา

Solomon (2011) ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า เป็นกระบวนการหรือแรงขับภายในตัวบุคคล เพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดการกระทำ แรงจูงใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความจำเป็น หรือความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนอง และทำให้บุคคลนั้นเกิดความตึงเครียด อีกทั้งเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำที่สามารถบรรลุเป้าหมายและสามารถลดความตึงเครียดลงได้

Hawkins and Mothersbaugh (2013) ให้ความหมายไว้ว่า แรงจูงใจ คือ เหตุผลที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งแรงจูงใจเป็นโครงสร้างภายในตัวบุคคลที่ช่วยกระตุ้นและผลักดันให้บุคคลเกิดพฤติกรรมและกำหนดทิศทางที่เฉพาะเจาะจง เพื่อบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งแรงจูงใจมักถูกนำมาใช้สลับกับความจำเป็นในการลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ปรารถนาและสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันของบุคคล

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจ คือ กระบวนการ โครงสร้าง หรือการนำเอาเอาปัจจัยที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลนั้น มาผลักดันเพื่อให้เกิดพฤติกรรม เมื่อตัวบุคคลนั้นเกิดความต้องการหรือจำเป็น เพื่อกำหนดทิศทางที่เฉพาะเจาะจง เพื่อบรรลุเป้าหมาย สามารถแบ่งการจูงใจออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ การจูงใจภายใน และการจูงใจภายนอก

1. การจูงใจภายใน (intrinsic motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการในการกระทำ การเรียนรู้ หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งการจูงใจประเภทนี้จะแบ่งออกดังนี้

1.1 ความต้องการ (need) ในตัวบุคคลจะมีความต้องการที่อยู่ภายใน ส่งผลให้เกิดแรงขับแรงจูงใจภายในจะก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และความพอใจ

1.2 เจตคติ (attitude) เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะกระตุ้นให้บุคคลนั้นทำพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.3 ความสนใจพิเศษ (special interest) การที่บุคคลสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ จัดว่าเป็นแรงจูงใจให้เกิดความเอาใจใส่กับสิ่งนั้นๆ เป็นพิเศษ

2. การจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) สภาวะของบุคคล ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอก ให้มองเห็นจุดหมายปลายทาง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยแรงจูงใจภายนอก จะได้รับผลมาจาก

2.1 เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล คนที่มีเป้าหมายในการกระทำใด ๆ ย่อมกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม

2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า คนที่มีโอกาสทราบว่า ตนจะได้รับความก้าวหน้าอย่างไรจากการกระทำนั้น ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจและเกิดพฤติกรรมขึ้นได้

2.3 บุคลิกภาพ ความประทับใจอันเกิดจากบุคลิกภาพ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้

2.4 เครื่องล่อใจอื่น ๆ มีสิ่งล่อใจหลายอย่างที่จะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้พฤติกรรมขึ้นได้

จากแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์กับงานวิจัยฉบับนี้ในด้านการจูงใจภายในและภายนอก วิเคราะห์หาแรงจูงใจที่มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร

ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในอาหาร

อังคณา รัตนสุขสกุล (2550) ได้นิยามความปลอดภัยอาหาร (food safety) ว่าหมายถึง อาหารที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค เมื่อทำการเตรียมหรือรับประทานเข้าไปตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 (2551) ให้ความหมายของคำว่า ความปลอดภัยด้านอาหาร ว่า เป็นการจัดการให้อาหาร และสินค้าเกษตรที่นำมาเป็นอาหารบริโภคสำหรับมนุษย์มีความปลอดภัย โดยไม่มีลักษณะเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

คลังข้อมูล สพท.(2552) กล่าวว่า มาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร นับเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งที่แวดวงอุตสาหกรรมอาหารทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ ประกอบกับผู้บริโภคเองนั้น ต่างก็เริ่มต้นตัวกับพิษภัยที่แฝงตัวมากับอาหารกันมากขึ้น ทั้งในเรื่องการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ก่อโรค การตกค้างของสารเคมี สารปฏิชีวนะ และสารพิษ ซึ่งเป็นอันตรายสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในประเทศ และกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศในการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความปลอดภัยในอาหาร ได้ว่าเป็นการจัดการให้อาหารและสินค้าเกษตรที่นำมาบริโภค มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ไม่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร

สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) ได้แบ่งการรับรองเครื่องหมายไว้ 3 ประเภทนั้น ได้แก่ เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ และเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยสามารถจำแนกการรับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารได้เป็น 2 ประเภทหลัก คือ 1. เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ และ 2. เครื่องหมายมาตรฐานทางเลือก

เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ เป็นเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตต้องทำตามมาตรฐาน และต้องแสดงเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ได้แก่ เครื่องหมายมาตรฐานอาหารฮาลาล เครื่องหมายอาหารและยา เครื่องหมายโครงการ “อาหารปลอดภัย” Food Safety เครื่องหมาย NSF เครื่องหมาย GMP (Good Manufacturing Practice) เครื่องหมายมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เครื่องหมายมาตรฐาน Bio AgriCert เครื่องหมายมาตรฐาน USDA และเครื่องหมาย HACCP เป็นต้น

เครื่องหมายมาตรฐานทางเลือก เป็นการสร้างเครื่องมือในรูปแบบสัญลักษณ์อย่างง่ายบนฉลากของผลิตภัณฑ์อาหาร สำหรับผู้บริโภคใช้ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณค่าโภชนาการที่ดีกว่าได้อย่างถูกต้อง และช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารอีกด้วย ได้แก่ เครื่องหมายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ Organic Thailand's Brand เครื่องหมายมาตรฐานผักและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ เครื่องหมายทางเลือกสุขภาพ เครื่องหมาย “อาหารรักษ์หัวใจ” เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน รูปพนมมือ เครื่องหมายคุณภาพไทยแลนด์ และเครื่องหมายรับรองข้าวหอมมะลิไทย เป็นต้น

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยแบบสอบถาม โดยได้ทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้วยผู้ทรงวุฒิในสาขาวิชานี้ จำนวน 5 ท่าน และทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นด้วย โดยใช้วิธีค่าครอนบัคแอลฟา (Cronbach's alpha) โดยมีค่ามากกว่า 0.7 ในทุก ๆ คำถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2519 ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในแบบสอบถามให้กับทีมวิจัยในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยและทีมวิจัย เข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ ที่ต้องการเก็บข้อมูลศึกษาตามที่ระบุไว้ข้างต้น
3. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การสุ่มตามสะดวก และรอจนกระทั่งตอบคำถามครบถ้วน ซึ่งในระหว่างนั้นถ้าผู้ตอบมีข้อสงสัยเกี่ยวกับคำถาม ผู้วิจัยและทีมวิจัยก็จะตอบข้อสงสัยนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัส และจัดให้อยู่ในรูปแบบความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) โดยระบุเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุประมาณ 21-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 บาท โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพด้านน้ำหนัก โดยอยู่ในเกณฑ์เกินมาตรฐาน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหาร ผลการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจทุกข้อ อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยจะให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพความปลอดภัย และราคา เป็นอันดับแรก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(n = 400)

แรงจูงใจ	$\bar{X}$	SD	ระดับแรงจูงใจ
1. การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพราะคำนึงถึงคุณภาพ และปลอดภัย	4.46	0.037	มากที่สุด
2. การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพราะเหตุผลด้านราคา	4.46	0.037	มากที่สุด
3. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรอง มาตรฐาน เพราะ เหตุผลด้านการป้องกันตนจากการเจ็บป่วย	4.30	0.043	มากที่สุด
4. การศึกษา ผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับการรับรอง มาตรฐาน ไม่ให้เสี่ยงต่อโรคภัยต่างๆ	4.37	0.037	มากที่สุด
5. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรอง มาตรฐาน จากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ	4.44	0.041	มากที่สุด
6. เครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร บางชนิด เหมาะสำหรับผู้ป่วยบางกลุ่ม	4.32	0.047	มากที่สุด
7. ความต้องการศึกษาข้อมูลเครื่องหมายต่างๆ จากคนรู้จัก	3.97	0.053	มาก
8. ความต้องการเลือกสรรผลิตภัณฑ์อาหารที่มี มาตรฐาน และกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่ดีต่อสุขภาพ เพราะอยู่ในกลุ่มคนรักสุขภาพ	4.01	0.051	มาก
9. ความต้องการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากข่าวความไม่ปลอดภัย ด้านอาหาร	4.32	0.041	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.29	0.043	มากที่สุด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร อยู่ในเกณฑ์น้อยและระดับปานกลางเท่านั้น จากผลการศึกษาครั้งนี้ ไม่พบว่า ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร ในระดับสูง

โดยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภค สามารถอธิบายผลการศึกษาในรูปแบบค่าร้อยละ โดยได้นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามของผู้บริโภค 400 คน มาจัดกลุ่ม ได้ดังนี้

คะแนน 0 - 13 คะแนน แสดงว่า ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย

คะแนน 14 - 27 คะแนน แสดงว่า ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

คะแนน 28 - 40 คะแนน เท่ากับ ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก

ตาราง 2

จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร

(n = 400)		
ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย	237	59.30
ปานกลาง	163	40.70
มาก	0	0
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร อยู่ในระดับน้อยเป็นจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง เป็นจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และไม่พบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารในระดับมาก

3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) โดยระบุเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้ผลทดสอบดังแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหารมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 3

ตารางสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหาร กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แรงจูงใจ	Chi-square	Sig.	ผลการทดสอบ	
			สัมพันธ์	ไม่สัมพันธ์
1. การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพราะคำนึงถึงคุณภาพ และปลอดภัย	30.477	0.000	✓	
2. การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพราะเหตุผลด้านราคา	20.183	0.000	✓	
3. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน เพราะเหตุผลด้านการป้องกันตนจากการเจ็บป่วย	10.216	0.017	✓	
4. การศึกษา ผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ไม่ให้เสี่ยงต่อโรคภัยต่าง ๆ	12.204	0.007	✓	
5. การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน จากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ	47.243	0.000	✓	
6. เครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารบางชนิด เหมาะสำหรับผู้ป่วยบางกลุ่ม	39.557	0.000	✓	
7. ความต้องการศึกษาข้อมูลเครื่องหมายต่าง ๆ จากคนรู้จัก	42.893	0.000	✓	
8. ความต้องการเลือกสรรผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมาตรฐาน และ กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่ดีต่อสุขภาพเพราะอยู่ในกลุ่ม คนรักสุขภาพ	33.977	0.000	✓	
9. ความต้องการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากข่าวความไม่ปลอดภัยด้านอาหาร	42.042	0.000	✓	

Sig. < 0.05 มีระดับความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และแรงจูงใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุประมาณ 21-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท สอดคล้องกับงานของ ญัฐพิมณฑ ภิรมย์เมือง (2551) ที่ทำการศึกษา การรับรู้ในเครื่องหมายบนฉลากอาหาร และการใช้ข้อมูลบนฉลากอาหารในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของผู้ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลรามคำแหง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน 21-32 ปี รายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ด้านปัญหาสุขภาพ พบว่า ปัญหาสุขภาพด้านน้ำหนัก อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนปริมาณไขมัน ปริมาณโซเดียม และปริมาณน้ำตาลอยู่ในเกณฑ์ปกติ จากปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนจัดการเรื่องอาหารการกิน จึงมีโอกาที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ มากกว่าเพศชาย จากกรณีการประกอบอาชีพเป็นธุรกิจส่วนตัว พอมีเวลามาเลือกซื้อของบ้าง ประกอบกับอายุและรายได้ อยู่ในช่วงวัยทำงาน รายได้พอที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพได้ แต่ก็ยังมีผู้คนจำนวนไม่น้อย ที่ยังชอบบริโภคอาหารที่อาจจะมีเสี่ยงต่อการเกิดโรคและเป็นอาหารที่ไม่ได้สะอาด จากปัญหาสุขภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ยังมีปัญหาด้านน้ำหนักเกินมาตรฐาน สาเหตุอาจมาจากการบริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด ที่ใช้วัตถุดิบที่เป็นไขมันทรานส์ ทำให้ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพด้านนี้ อาจเสี่ยงต่อการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้

ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหารมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานของผู้บริโภค พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามจะให้ระดับแรงจูงใจมากที่สุด 7 ข้อ คือ 1) การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพราะ น่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย จากข้อนี้ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ วารุณี จินศร (2554) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความปลอดภัยในการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษ ที่ระดับแรงจูงใจมาก 2) การเลือกผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรองเพราะมีราคาสมเหตุสมผล 3) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีเครื่องหมายรับรอง เพื่อป้องกันตนเองจากการเจ็บป่วย 4) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับรองมาตรฐานเพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อโรคร้ายต่าง ๆ แรงจูงใจ 4 ข้อแรก เป็นแรงจูงใจภายในที่เกิดจากตัวบุคคล ได้แก่ 5) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ 6) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารบางชนิด เหมาะกับผู้ป่วยบางกลุ่ม แรงจูงใจข้อ 5 และ 6 เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ส่วนข้อ 7) มีกระแสข่าวเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรอง

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร จึงต้องศึกษาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ เป็นแรงจูงใจภายนอก ที่เกิดจากสังคมภายนอก ส่งผลให้เกิดความต้องการขึ้น และมี 2 ข้อ ที่ให้ระดับแรงจูงใจมาก คือ 1) จะศึกษาข้อมูลเครื่องหมายรับรองมาตรฐานต่าง ๆ จากคนรู้จัก และ 2) กระแสการรักสุขภาพ ทำให้ต้องเลือกสรรผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมาตรฐาน และกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่ดีต่อสุขภาพ ซึ่งแรงจูงใจทั้ง 2 ข้อนี้ เป็นแรงจูงใจภายนอก ที่เกิดจากความต้องการด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม จากปัจจัยด้านแรงจูงใจ จะเห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความใส่ใจในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานในผลิตภัณฑ์อาหารมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะ ปัจจุบันผู้คนหันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ออกผลิตภัณฑ์มาเพื่อเอาใจกลุ่มคนรักสุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ลดน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารให้ความหวานจากธรรมชาติแทนน้ำตาล หรือจะเป็นผลิตภัณฑ์ลดโซเดียม ที่ในสมัยก่อนจะใช้สำหรับผู้ป่วยบางกลุ่ม แต่ปัจจุบันสามารถเจาะกลุ่มคนรักสุขภาพได้อีกด้วย อีกทั้งยังมีสื่อทั้งจากสังคมออนไลน์ ข่าวจากโทรทัศน์ ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการจับกุมผู้ประกอบการที่มีการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารเสริมปลอม ซึ่งตรวจพบสารเคมีอันตรายในอาหาร เมื่อรับประทานอาจส่งผลต่อชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นข่าวใหญ่ที่มีผู้คนให้การติดตามอยู่จำนวนมาก จึงนำมาสู่การเริ่มต้นการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานเหล่านี้ ที่นอกเหนือจากตำราเรียน เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอาหารของผู้บริโภค พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย และปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพิมณฑิกรมย์เมือง (2551) ที่ได้ศึกษา การรับรู้ในเครื่องหมายบนฉลากอาหาร และการใช้ข้อมูลบนฉลากอาหารในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของผู้ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจและการรับรู้ในเครื่องหมายและข้อมูลบนฉลากของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และงานวิจัยของวิญวรรณ กอบัว, ปัญญา หมั่นเก็บ และธำรงค์ เมฆโหรา (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเครื่องหมาย อย. ของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์อาหารในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ผู้บริโภคมีการรับรู้ในระดับปานกลางเท่านั้น ขณะที่งานวิจัยของ ชนาธิป อ่อนหวาน (2553) ที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมกรซื้อสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในสินค้าฉลากคาร์บอนของผู้บริโภคส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจระดับมาก และมีความรู้ระดับน้อย ต่างจากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ที่ระดับความรู้ความเข้าใจที่อยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะ ผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ซึ่งอาจจะได้รับความรู้จากในหลักสูตรการเรียนแค่เพียงเครื่องหมายหลัก ๆ อย่างเช่น เครื่องหมายอาหารและยา และเครื่องหมายฮาลาล และเครื่องหมายรับรองอื่น ๆ เป็นเครื่องหมายเฉพาะ หากผู้บริโภคไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่บริโภคผักออแกนิก หรือไม่ได้ประกอบอาชีพทางด้านโรงงาน

ก็อาจจะไม่เคยพบเห็นเครื่องหมายเหล่านี้ อีกทั้งผู้บริโภคยังไม่ตระหนักถึงสิทธิที่ผู้บริโภคพึงมี คือ สิทธิที่ได้ รับความคุ้มครองจากการบริโภคได้ ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐจัดช่องทางให้ผู้บริโภคได้ร้องเรียน เช่น สายด่วน ผู้บริโภค 1556 ที่เป็นสายด่วนที่คอยรับเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการร้องเรียนผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอาง เป็นต้น โดยการดำเนินการขององค์กรคุ้มครองผู้บริโภค ที่จะช่วยรับเรื่องร้องเรียน แก้ไขปัญหา และยังให้ ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรเลือกเก็บเฉพาะผู้บริโภคที่เป็นเพศชาย และกลุ่มผู้บริโภคที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารให้มากขึ้น โดยควรแนะนำให้ผู้บริโภค สามารถเลือกคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมกับสภาวะของตนเอง ตามที่กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, สำนักโภชนาการ (2556) ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานอาหารทางเลือกเพื่อสุขภาพ สำหรับกลุ่มเสี่ยง ผู้ป่วย โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง จัดทำโดย คณะทำงานเกณฑ์มาตรฐานอาหารทางเลือกเพื่อสุขภาพ สำหรับกลุ่มเสี่ยงผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง ได้ระบุว่า ในขั้นเริ่มต้นผู้บริโภคจะต้องสามารถ พิจารณาฉลากอาหารได้ ไม่ว่าจะเป็นฉลากแบบย่อ หรือฉลากโภชนาการแบบ GDA (Guideline Daily Amount) ที่จะแสดงข้อมูลโภชนาการที่สำคัญ 4 อย่าง คือ พลังงาน น้ำตาล ไขมัน และโซเดียม จากนั้นก็จะ สามารถรับรู้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานแต่ละประเภทได้มากยิ่งขึ้น

2. สามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานนั้น ๆ ทราบถึงปัญหา และออก นโยบายที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของเครื่องหมายต่าง ๆ ในการ วางแผนเพื่อปรับปรุงการให้ความรู้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจง่ายมากขึ้น โดยอาจจะใช้กลุ่มคน กลุ่มหนึ่งที่ผ่านมาการอบรมเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานฯ ไปบรรยายในที่ชุมชน หรือไปพบปะพูดคุย กับผู้บริโภคให้ทราบประโยชน์และการปฏิบัติตัวเพื่อรักษาสิทธิในการเป็นผู้บริโภค สามารถเพิ่มระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานฯ อยู่ในระดับสูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งป่วยเป็นกลุ่มโรคไม่ติดต่อ เรื้อรัง เพื่อที่สามารถได้กลุ่มตัวอย่างที่เฉพาะ และสามารถทราบระดับความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (focus group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ หละเอียดมากขึ้น จะสามารถทราบถึงที่มาที่ไปว่า ได้พบเห็นเครื่องหมายจากแหล่งใด

เอกสารอ้างอิง

- กองสุขาภิบาลอาหาร. (2559). *สถานการณ์ความปลอดภัยด้านอาหาร ณ สถานที่จำหน่ายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักอนามัย.
- กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง. (2559). *สถิติประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ*. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://surat.nso.go.th/images/attachments/article/230/บพที่%2001%20สถิติประชากรศาสตร์%20ประชากรและเคหะ.pdf>
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย. (2556). *เกณฑ์มาตรฐานอาหารทางเลือกเพื่อสุขภาพ สำหรับกลุ่มเสี่ยงผู้ป่วยโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง*. ค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://nutrition.anamai.moph.go.th/images/files/pdf/Sugarlow.pdf>
- คลังข้อมูล สพท. (2552). *มาตรฐานความปลอดภัย: เส้นทางอาหารไทยสู่ครัวโลก*. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2560, จาก http://www.agri.ubu.ac.th/mis/evaluate/assess_learn/upload/80033.pdf
- จักรกริช ใจดี. (2542). *ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ชนาธิป อ่อนหวาน. (2553). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ดารณี พานทอง และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ. (2542). *ทฤษฎีการจูงใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐพินท์ ภิรมย์เมือง. (2551). *การรับรู้ในเครื่องหมายบนฉลากอาหารและการใช้ข้อมูลบนฉลากอาหารในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของผู้ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรามคำแหง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- ธนพล สมักรการ. (2550). *ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาผู้เข้าอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551. (2551). ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2560, จาก https://www.moac.go.th/law_agri-preview-391991791825
- วารุณี จินศร. (2554). *ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดิบบุรี*.

- วิญววรรณ กอบัว, ปัญญา หมั่นเก็บ และธำรงค์ เมฆโหรา. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเครื่องหมาย
อย. ของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์อาหาร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 34(1), 11-20.
- อังคณา รัตนสุขสกุล. (2550). ISO 22000 : 2005 ระบบบริหารความปลอดภัยของอาหาร (Food safety
management system). *LFFA Newsletter*, 4. 10-12.
- Hawkins, D. L., Mothersbaugh, D. L. (2013). *Consumer behavior: Building marketing strategy*.
Boston: McGraw-Hill.
- Solomon, M. R. (2011). *Consumer behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

